

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І УЧНІВ

Сучасність ставить нові вимоги до людини – її життєвої компетентності, розвитку її можливостей в світі, адже він безперервно змінюється і розвивається. Людина сьогодні – творча особистість, активність якої не властива будь-якій машині, адже пов'язана не тільки з запам'ятовуванням та розумінням, але й породженням нового. З іншого боку саме механізми творчості продовжують залишатися викликом науці. В той же час педагогічна практика – це сьогоднішня реальність: діти ростуть, розвиваються, ідуть до школи і батьки сподіваються на ті освітні послуги, які б були спрямовані на майбутнє їх дітей. Тому пошук оптимальних шляхів і способів розвитку творчої активності учнів в сучасних освітніх умовах є надзвичайно актуальною проблемою.

У педагогічній науці інноваційна діяльність розуміється як цілеспрямована педагогічна діяльність, заснована на осмисленні власного педагогічного досвіду за допомогою порівняння і вивчення, зміни і розвитку навчально-виховного процесу з метою досягнення більш високих результатів, отримання нового знання, впровадження якісно іншої педагогічної практики. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, методи і форми навчання та виховання, організацію спільної діяльності вчителя та учня. У педагогічній літературі дано безліч класифікацій і груп інновацій. Найвідоміші: інновації, спрямовані на розробку нових форм, технологій і методів навчально-виховного процесу; інновації, спрямовані на відпрацювання нового змісту освіти та нових способів його структурування [1, с. 95].

У тлумачному словнику знаходимо трактування поняття „інновація” у широкому значенні: інновація (від англ. – нововведення) – комплекс заходів, спрямованих на впровадження нової техніки, технології і т. ін. [3, с. 254]. Таким чином, у будь-якій сфері інновація передбачає зміни, новизну, перетворення в системі.

Інноваційні перетворення в освіті вимагають відповідних змін у підготовці вчителя як конкурентоспроможного фахівця у післядипломній освіті, що обумовлює потребу розробки нових технологій роботи з дорослими, зокрема технології проектно-впроваджувальної діяльності обґрунтування педагогічних умов, закономірностей та принципів формування Готовності вчителів до впровадження інновацій з використанням методу проектів. Їх практичне застосування сприятиме реалізації системного підходу до проектно-впроваджувальної діяльності у системі науково-методичної роботи [2, с. 53].

Метод проектів – це освітня технологія, яка націлена на набуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь та навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку. В ході роботи над проектом діти набувають досвід індивідуальної самостійної діяльності. Метод проектів:

- стимулює учнів до розв'язання проблем, які мають на увазі володіння деякою сумою знань;
- розвиває критичне мислення;
- учні набувають навички роботи з інформацією (відбирають потрібну інформацію, аналізують її, систематизують);
- вчаться вирішувати пізнавальні, творчі завдання в співробітництві, при цьому виконують різні соціальні ролі.

Проектне навчання реалізується при наявності таких умов:

- актуальність значимої для учнів проблеми, потребуючої інтегрованого знання й самостійного пошуку шляхів її рішення (наприклад, вивчення проблеми історії й культури та взаємовідносин національних спільнот, що проживають у шкільному мікрорайоні);
- передбачувані результати проектної діяльності мають практичну, теоретичну, пізнавальну значимість для всіх і для кожного учасника проекту (наприклад, складання

демографічної карти мікрорайону, проведення інтерв'ю, серії репортажів, випуск газет, організація фестивалю тощо);

- самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів з планування, реалізації та оцінювання проекту;
- розподіл ролей і відповідальності всіх учасників проекту, індивідуальне або колективне планування роботи;
- змістовна частина проекту чітко структурована, алгоритмічна, бажано із вказівкою поетапних результатів (наприклад, етап підбору літератури з теми проекту завершується складанням тематичної картотеки, а етап збору фактичних даних – розробкою таблиць, схем, графіків тощо);
- робота над проектом припускає використання дослідницьких методів, аналіз даних і встановлення причинно-наслідкових зв'язків, висування гіпотез і нових проблем дослідження, проведення спостережень, експериментів тощо);
- опис напрямків, методів і процедур дослідження, оформлення результатів, формулювання висновків, рекомендацій, захист-презентація роботи також проводяться в системі й відповідно до рекомендацій і прийнятих стандартів для написання, оформлення й захисту творчих робіт;
- у проекті можуть брати участь як учні одного віку (класу), так і учні декількох класів або паралелей, де передбачається різновікове, інтелектуальне спілкування й співробітництво;
- заохочується активне використання різноманітних методів роботи з інформацією («круглі столи», «мозкові штурми», використання ресурсів Інтернету тощо);
- у процесі роботи над проектом учні можуть одержати необхідну консультацію, педагогічну, психологічну й інформаційну підтримку з боку вчителів та інших фахівців [1, с. 98].

Розрізняють такі типи проектів:

Дослідницькі проекти потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, соціальної значущості, продуманості методів, зокрема експериментальних методів обробки результатів. Вони повністю підпорядковані логіці дослідження й мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, аргументація її актуальності, визначення предмета й об'єкта, завдань і методів, визначення методології дослідження, висунення гіпотез розв'язання проблеми та визначення шляхів її розв'язання.

Творчі проекти не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись остаточному результату, прийнятій групою логіці спільної діяльності, інтересам учасників проекту. Вони заздалегідь домовляються про заплановані результати та форму їх подання – рукописний журнал, колективний колаж, відеофільм, вечір, свято тощо. І тоді потрібні сценарій фільму, програма свята, макет журналу, альбому, газети.

Ігрові проекти. Учасники беруть собі певні ролі, обумовлені характером і змістом проекту. Це можуть бути як літературні персонажі, так і реально існуючі особистості. Учасники імітують їхні соціальні та ділові стосунки, які ускладнюють вигаданими ситуаціями. Ступінь творчості учнів дуже високий, але домінуючим видом діяльності все-таки є гра.

Інформаційні проекти спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт, явище, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз та узагальнення фактів. Такі проекти потребують добре продуманої структури, можливості систематичної корекції під час роботи над проектом. Структуру такого проекту можна позначити таким чином: мета проекту, його актуальність; методи отримання (літературні джерела, засоби масової інформації, бази даних, зокрема й електронні, інтерв'ю, анкетування тощо) та обробки інформації (її аналіз, узагальнення, зіставлення з відомими фактами, аргументовані висновки); презентація (публікація, зокрема в електронній мережі, обговорення в телеконференції). Такі проекти можуть бути органічною частиною дослідницьких проектів, їхнім модулем.

Практико-орієнтовані проекти. Результат діяльності учасників чітко визначено із самого початку, він орієнтований на соціальні інтереси учасників (документ, програма, рекомендації, проект закону, словник, проект шкільного саду) [1, с. 98].

Беручи участь в інноваційній діяльності, не можна йти до прагнення освоїти неодмінно те, що вивчають сусіди з навколишніх шкіл для того, щоб витримати конкуренцію в боротьбі за контингент учнів, за хорошу думку батьків, керівників органів управління освітою; до прагнення перепробувати, освоїти нове підряд, щоб таким чином знайти оптимальну ідею. Потрібно враховувати, що всі ці підходи до нововведень в школі загрожують серйозними витратами, такими, як колосальні перевантаження дітей і вчителів, зниження успішності з тих предметів, які не охоплені «експериментальною» роботою, оскільки освоєння неактуальної, неоптимальної чужої ідеї, та ще освоєння неграмотне віднімає у вчителів, охоплених цією діяльністю, всі сили і час, що неминуче призводить до дестабілізації педагогічного процесу. Всі ідеї потрібно зважити й обговорити з колегами, фахівцями [2, с. 98].

Звичайно, що впровадження інноваційних освітніх технологій є нелегкою справою навіть для досвідченого вчителя і потребує ґрунтовної підготовки (підбір матеріалів, складання плану, підготовка наочного, ігрового матеріалу, ретельне вивчення індивідуальних особливостей учнів класу та ін.). Але той педагог, який прагне досягнути мети, розкрити всі здібності і таланти своїх учнів, навчити їх вчитися, знаходити істину, обов'язково шукатиме шляхи вдосконалення своєї методики.

Список використаної літератури

1. *Веремчук А.* Інноваційна освітня діяльність сучасного вчителя початкових класів / *А. Веремчук* // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 5 (Ч. 1). – С. 94-99.
2. *Мариновська О.* Педагогічні умови,закономірності та принципи формування готовності вчителів до проектно-впроваджувальної діяльності / *О. Мариновська* // Педагогічний альманах. – 2011. – Вип. 12 (1). – С. 53-58.
3. *Новий український тлумачний словник.* Близько 20000 слів і словосполучень / [під ред. В. Дубічинського]. – Х., 2008. – 606 с.

Анастасія Карпенко

ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується відходом від тоталітарної уніфікації і стандартизації педагогічного процесу, інтенсивним переосмисленням цінностей, пошуками нового в теорії та практиці навчання і виховання. Цей процес не може бути стихійним. Він потребує управління. Для сучасного етапу розвитку освіти в Україні характерна широка наявність у ньому інноваційних процесів. Інноваційна діяльність в Україні передбачена проектом Концепції державної інноваційної політики (1997) та проектом Положення «Про порядок здійснення інноваційної діяльності у системі освіти» (1999) [5].

Інновації (італ. *innovazione* – новина, нововведення) – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери [3].

Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання та виховання; в організацію спільної діяльності вчителя і учня, вихователя і вихованця. Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих учителів і цілих колективів.

У сучасній педагогіці терміни “інновація” означає певне нововведення, що стосується того чи того аспекту освітньо-виховного процесу [3]. Кінцевим результатом твор-